

УДК 323.11(477.8)“18–19”

DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4038.25.2020.213661>

Панфілова Тетяна Олександрівна

доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри європейської інтеграції та права Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

ORCID: 0000-0002-7924-8716

email: euroint@academy.lviv.ua

НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ В ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ РЕСПУБЛІЦІ. ДО 100-РІЧЧЯ ЗДОБУТКІВ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Висвітлено події кінця XIX – початку XX ст., що відбулись на теренах Східної Галичини. Розглянуто становлення держави, законодавче формулювання важливості встановлення меж національного та етнічного структурування населення за відсотковим складом представників національних меншин у Західноукраїнській Народній Республіці (далі – ЗУНР) та юридичне обґрунтування перспектив українського етносу як титульного та національних меншин щодо представництва у структурах державного апарату та місцевого самоврядування. Досліджено, що процеси державотворення ЗУНР початку XX ст. переконливо вказують на наявність і готовність українства власними силами будувати свою державу та управлінські структури, які у той період вражали досконалістю.

Ключові слова: державотворення; державність; національне питання; національна свідомість; патріотизм.

Постановка проблеми. У різні епохи державотворчі процеси в Україні мали характерні особливості, які потрібно враховувати й нині. Набутки Центральної Ради, Гетьманату, Директорії і радянської влади в Україні розкривають складні зовнішні та внутрішні обставини державного будівництва. Політичні лідери цього періоду провадили свої власні принципи управління, часто не враховуючи уроки минулого. За кожної влади серед політичного електорату існували різні думки з цього приводу, у яких не завжди відображалися інтереси народу України, а важливі рішення загалом приймалися на догоду Західній Європі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історичні події початку XX ст. у Східній Галичині цікавлять дослідників різних спеціальностей, зокрема таких, як: В. Великочий, Л. Волосянко, Ю. Зайцев, С. Кобута, О. Красівський, М. Литвин, К. Мицан, І. Патер, Г. Пославська, О. Рубльов, О. Реєнт, Ю. Сливка, В. Солдатенко, І. Соляр та інші.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сучасні проблеми державотворення в Україні та участь у них представників

національних меншин потребують наукового обґрунтування. З огляду на це, виокремлено напрямки раніше не вирішених питань, які стосуються дотичних до сьогодення державотворчих практик минулих років. Урахування уроків вітчизняної історії, виявлення взаємозв'язку між історичним досвідом і сучасними проблемами, забезпечення певної спадкоємності, поєднання українських здобутків із досягненнями світової практики державного будівництва і визначають актуальність проблеми.

Виклад основного матеріалу. Осмислений досвід державного будівництва необхідно враховувати при реформуванні сучасних державних структур, зокрема щодо визначення повноважень, завдань, співпраці різних гілок влади. Усе ж події 1917 – 1920 рр. мало досліджені, бо розуміння досягнень і прорахунків українського державотворення революційної доби сприяло б окресленню стратегічного розуміння завдань України на сучасному етапі.

У жовтні 1918 р., після розпаду Австро-Угорської імперії, українці Західної України розпочали підготовку до створення власної незалежної держави. На західноукраїнських землях державне відродження хоч і відбувалося під значним впливом подій на Наддніпрянщині, проте майже у всіх аспектах прагнення західних українців здобути державну незалежність докорінно відрізнялося від спроб східних українців.

Коли стало очевидним, що імперія приречена, 18 жовтня 1918 р. українські парламентарі, керівники політичних партій, церковні ієрархи Східної Галичини та Буковини (всього 150 осіб) утворили Українську Національну Раду – представницький орган. До її складу належали депутати обох палат імператорського парламенту, галицького та буковинського сеймів, а також по три представники від провідних партій Західних земель України. Новий орган очолив голова парламентського представництва Є. Петрушевич [1].

Українська Національна Рада перебрала владу у Західноукраїнських землях, а 5 листопада 1918 р. опублікувала програмну Декларацію, в якій проголошувалось створення демократичної держави, без національного поневолення і соціального гніту, рівність усіх перед законом, вибори усіх станів на основі загального, рівного, прямого, пропорційного виборчого права, а також те, що основною й керівною силою держави будуть робітники й селяни. Одразу ж після досягнення військово-політичної стабільності передбачалося скликати парламент для прийняття земельної реформи, за якою поміщицькі землі перейшли б у власність малоземельних та безземельних селян, встановити 8-годинний робочий день, соціальне забезпечення для трудящих тощо.

Державний Секретаріат (згодом Рада Державних Секретарів Західноукраїнської народної республіки (далі – ЗУНР)), очолюваний К. Левицьким, сформований як тимчасовий уряд 9 листопада Українською Національною Радою. 10 листопада затверджено назву держави – Західноукраїнська Народна Республіка, а уряд склав присягу.

За короткий час у ЗУНР вдалося створити досить ефективну систему державного управління, ґрунтуючись на конституційній практиці Австрії.

13 листопада 1918 р. Українська Національна Рада схвалила Тимчасовий Основний закон про державну самостійність українських земель колишньої Австро-Угорської імперії, в якому визначались конституційні засади держави: суверенність ЗУНР належала народові, який виконував її через посередництво обраних рівним, безпосереднім, таємним та пропорційним голосуванням. До обрання парламенту (Установчих Зборів) ці функції виконували Українська Національна Рада й Державний Секретаріат. Встановлювались також державні символи нової держави – герб та прапор. “Герб Західно-Української Народної Республіки – золотий лев на синім полі, обернений у свою праву сторону. Державний прапор – синьо-жовтий” [2].

У ст. 1 зазначеного вище закону визначалося, що “державна, проголошена на підставі права самовизначення народів УНРадою у Львові 19 жовтня 1918 р., обнімаючи весь простір колишньої Австро-Угорської монархії, заселений переважно українцями...” [3].

Паралельно почалось формування органів місцевого управління. Ще 1 листопада 1918 р. Українська Національна Рада видала розпорядження, за яким ліквідувались всі старі органи місцевої влади і управління. Замість них шляхом виборів належало утворювати нові українські. Зокрема, у сільських і містечкових громадах вводились громадські й міські комісари та їх дорадчі органи, так звані прибічні ради. У повітах обирались повітові комісари та повітові національні ради. Відповідно до цього розпорядження, у перших числах листопада 1918 р. на всій території ЗУНР відбулися вибори до місцевих органів влади й управління. Для охорони громадського порядку в багатьох повітах і громадах обирали народну міліцію, у деяких зберігали, оновивши її склад, стару жандармерію, яка, на відміну від російської, виконувала функції не лише поліції, а й охорони державного порядку взагалі.

Після виборів органів місцевої влади у низці повітів почали проводити збори й наради громадських і міських комісарів для їх інформування про найближчі цілі й завдання, про прийняті урядом і УНР нормативні акти, обмін досвідом [4].

УНРада видала Закон “Про адміністрацію Західно-Української Народної Республіки” (від 16.11.1918 р.), за яким діяло чинне австрійське законодавство, а за потреби адаптувалося до нових вимог часу або замінювалося новим. Регламентувався й порядок утворення, структура та функції місцевих органів влади й управління. Зазначалося, що надалі повітових комісарів призначатиме і звільнятиме державний секретар внутрішніх справ. Відповідно, повітовим комісарам підпорядковуються повітові військові коменданти й коменданти жандармерії. Повітові комісари призначають громадських і міських комісарів. Обраних населенням комісарів затверджують вищі державні органи. В усіх повітах, громадах та містах на загальних виборах обирались повітові, громадські й міські

національні ради. Державний секретаріат видав Розпорядження “Про державну адміністрацію” на виконання цього закону.

Уже в перші місяці у ЗУНР були сформовані центральні та місцеві органи державного управління: Українська Національна Рада, Державний Секретаріат, Державні секретарі, Повітові національні ради, Повітові комісари, Громадські й міські ради, Громадські та міські комісари.

Унаслідок виборів до УНРади (22 – 26 листопада), наділеної представницькими і законодавчими повноваженнями, увійшли 150 депутатів, більшість із яких дотримувались національно-ліберальних переконань і не сприймали радикальних соціально-економічних перетворень, віддаючи перевагу державному будівництву. Депутатами парламенту стали відомі постаті краю: письменники В. Стефаник, А. Крушельницький, О. Попович; науковці К. Студинський, М. Кордуба, С. Дністрянський, О. Барвінський; митрополит А. Шептицький; священники А. Бандера, С. Онишкевич; юристи С. Голубович, К. Левицький, Р. Перфецький.

За умов війни нова держава потребувала ефективного державного механізму та оперативного державного органу, бо УНРада у її повному складі була надто громіздкою. У багатьох повітах і громадах обирали народну міліцію, у інших, оновивши склад, зберігали державну жандармерію для охорони державного порядку. У Львові сформовано Команду державної жандармерії ЗУНР, підпорядковану Державному Секретаріатові внутрішніх справ. Територія республіки була поділена на 23 відділи жандармерії. Поруч із українцями, у жандармерії служили поляки, німці та євреї [5 – 10].

Суди були незалежними від інших гілок влади, відповідно до закону від 21.11.1918 р., а найвищий Державний суд у Львові, за австрійським взірцем, був верховною судовою інстанцією.

ЗУНР вдалося забезпечити на своїй території стабільність і порядок, незважаючи на війну, навіть прийняти Закон “Про землю” (від 14.04.1919 р.) та ввести свою валюту – гривню і карбованці. Оперативне й ефективне створення апарату державного управління – унікальне досягнення у всій Східній Європі. Це була ідеальна модель сучасної європейської демократичної правової держави – результат схильності галичан до суспільної організованості, що дуже розвинулась у довоєнні десятиліття.

Особливим досягненням ЗУНР було створення Української галицької армії (далі – УГА). Галичани швидко зрозуміли необхідність формування сильної боєздатної армії, спроможної відстояти незалежність республіки. Загальна мобілізація і формування нових військових частин відбувалися швидко та організовано, і до весни 1919 р. у складі УГА налічувалось понад 100 тис. вояків. У складі УГА воювали представники різних національностей. ЗУНР проводила радикальні зміни не лише у сфері формування головних ланок державного механізму, а й у соціально-політичній сфері, економіці, освіті, культурі тощо [11].

Могутнім виявом волі українців до етнічної й територіальної консолідації, свідченням їх динамічної самоідентифікації, становлення політичної нації став Акт Соборності.

26 червня 1919 р. Рада послів країн Антанти визнала право на окупацію Східної Галичини Польщею для захисту цих територій від більшовизму. Отримавши у розпорядження армію генерала Ю. Галлера для окупації Східної Галичини, уряд Ю. Пілсудського 28 червня 1919 р. розпочав наступ проти українців по всьому фронту. Звернення урядів Західної області УНР (далі – ЗОУНР) і УНР до Верховної Ради Паризької мирної конференції з вимогою зупинити агресорів не сприймалися. Так остаточно вирішилась доля Східної Галичини і Західної Волині на користь Польщі. Переважаючі сили польського війська у боротьбі з УГА взяли гору. Поразкою українців завершилась Українсько-польська війна [12].

Розпочавши боротьбу, галичани мали надію на допомогу українських військ Східної України. А східні українці не вберегли своєї держави, навіть при допомозі ЗУНР. Справжньої інтеграції двох українських держав не відбулося. Розбіжності між українськими урядами унеможливлювали вирішення складних проблем стосовно стратегії й тактики, вибору союзників.

Спочатку Є. Петрушевич виїхав до Відня, де сформував уряд у вигнанні, згодом С. Петлюра знайшов притулок у Польщі, а їхні війська обрали тактику партизанської боротьби – єдиної можливої за тих умов форми опору. У трагічному фіналі залишки двох українських урядів і армій опинилися в таборах своїх взаємних ворогів. Так завершилась доба УНР. За Ризьким мирним договором між РСФРР, УСРР і Польщею 1921 р. українські землі були поділені між чотирма державами: Радянською Росією, Польщею, Румунією та Чехословаччиною.

Це був найтяжчий період в історії української державності, який характеризують як “державна ідея, але без державної території”. Упродовж багатьох років уряд УНР, який офіційно називався урядом ЗУНР в екзилі, міняв місце осідку в Польщі, Франції, Чехії, Німеччині, США, Канаді [13].

Аналізуючи причини поразки української революції та державності 1917 – 1920 рр., В. Липинський стверджував, що боротьба за створення Української держави, тобто за здобуття повної волі для української нації, проводилася людьми, які в державну незалежність України не тільки перед тим ніколи не вірили, а навіть до самої ідеї державної незалежності ставилися з погордою й вороже.

У процесі розбудови української національної державності була низка об’єктивних як внутрішніх, так і зовнішніх проблем: безперервний стан війни на території України; творення української національної держави в умовах перешкоди Тимчасового уряду, а згодом уряду радянської Росії; невизнання самостійної держави України країнами Антанти; брак кваліфікованих кадрів для державного апарату, а також суб’єктивних прорахунків і помилок: недостатня увага провідників українського національного руху до питання налагодження ефективної роботи державного апарату на місцях і створення власної армії; неузгодженість дій між різними політичними течіями та окремими діячами українського національного руху; марні сподівання на допомогу зовнішніх сил у розбудові української

держави; незбалансованість соціальної політики, які призвели до занепаду національно-державного напрямку в державотворенні і встановлення більшовиками в Україні радянської влади.

Досвід українського державотворення має важливе значення для сьогодення, оскільки дає можливість передбачити аналогічні ситуації і уникнути помилок.

Формування органів державного і місцевого управління відбувалося в складних умовах, оскільки Польща розпочала збройну боротьбу проти ЗУНР. Розуміючи, що самій ЗУНР не вистояти у війні з поляками, Державний секретаріат ЗУНР 1 грудня 1918 р. у Фастові уклав із Директорією УНР “передвступний договір про майбутню злуку обох українських держав в одну державну одиницю” [14]. 3 січня 1919 р. цей договір затвердила ЗУНР, а 22 січня 1919 р. – Директорія УНР. Того ж дня окремим універсалом було оголошено Акт об’єднання ЗУНР з УНР. Із того часу ЗУНР одержала назву Західної області УНР на правах територіальної автономії. Голова ЗУНР Є. Петрушевич був уведений до складу Директорії як шостий її член.

Оскільки ЗУНР, з огляду на диктаторство Є. Петрушевича, поступово перетворювалася в президентську державу, то наприкінці 1919 р. на замовлення Уряду ЗУНР видатний правник, професор С. Дністрянський підготував проект Конституції ЗУНР.

Його проект будувався на історичних традиціях українського народу (національно-демократичних) та конституціях інших демократичних держав.

Національні традиції, зокрема ідея віча, стали основою принципу національного кадастру (представництва не тільки від українського народу, а й національних меншин, що проживали на території України), який вважався більше придатним для України, ніж відома на той час в Європі пропорційна система виборів від політичних партій, що є основою Конституції УНР.

Отже, С. Дністрянський уявляв майбутню Українську державу як народну республіку, для утвердження якої скликаються Всеукраїнські установчі збори. Вибори до Установчих зборів проводяться на основі загального, безпосереднього (прямого), рівного й таємного голосування усіх громадян України, що, загалом, не суперечило пропорційній системі виборів (від партій). Ці вибори пропонувалося проводити на основі національного кадастру, за яким представники різних націй, що населяють Україну, пропонують своїх представників до цього органу відповідно 4:1:1, тобто 4 українці, 1 поляк, 1 від інших національних меншин [15].

Сувереном в Українській державі є народ, а влада повинна належати державним органам, сформованим на основі його волевиявлення. Пропонувалося створити міцну державну владу, розділену на три гілки – законодавчу, виконавчу і судову.

Спочатку для розбудови Української держави та формування органів влади С. Дністрянський пропонував скликати Установчі збори, які на початку виконуватимуть законодавчі функції: 1) прийняття Конституції; 2) новий адміністративно-територіальний поділ України на громади, повіти та округи; 3) новий закон про вибори до місцевої та центральної влади тощо.

Після розпуску Установчих зборів законодавча влада переходить до Народної палати, обраної на чотирирічний термін за національним кадастром 4:1:1. Народна палата формується з трьох курій (фракцій) із представників української, польської та інших національностей. Народна палата готує і ухвалює закони, вирішує всі державні справи, питання війни і миру, контролює адміністрацію і судочинство, має право висувати звинувачення проти всіх державних урядовців, які порушують закони держави. Для призупинення антиконституційних законів С. Дністрянський пропонував утворити “легіслативну контролюючу комісію” на 60 днів [16].

Кожна з національних курій Народної палати, як передбачалось, могла ветоувати закон, у разі порушення національних прав котреїсь народності. Державний Судовий трибунал приймав остаточне рішення. Президент республіки міг не погодити закон і упродовж 10 днів повернути його для обговорення загальним народним зібранням.

Президентом міг бути кожен громадянин держави, українець за походженням, старший 35 років, не позбавлений цивільних та політичних прав, без урахування віросповідання, обраний на 4 роки. Йому належала виконавча влада: призначав та звільняв членів Ради держави (уряду) та інших державних урядовців і головнокомандування.

Влада на місцях формується в округах, повітах, громадах (міських і сільських) із правом законодавчої ініціативи. Право законодавчої ініціативи передбачалось надати ще й окремим професійним організаціям.

Така модель державного управління й самоврядування на місцях сприяла б демократизації суспільства, якби не умови Ризького мирного договору 1921 р., за яким ЗУНР ліквідувалась, а її землі приєднувались до Польщі.

Особливістю законодавчої діяльності ЗУНР була її соціальна спрямованість. Значні революційні зміни відбулися в соціально-політичній сфері, економіці, освіті, культурі.

Одним із найперших конституційних законів ЗУНР був Закон “Про державну мову” від 15.02.1919 р., який проголосив державною мову українську. Національним меншинам гарантувалось право користуватись у побуті своєю мовою, мати свої школи, бібліотеки, видавництва, періодичні видання.

Закон “Про основи шкільництва” від 13.02.1919 р. визначав державний статус шкіл у західноукраїнських землях і дозволяв засновувати приватні школи, а національним меншинам надавалось право на навчання в школах рідною мовою. Планувалось відкрити український університет. Вчителям, як і медичним працівникам, підвищили заробітну платню, пенсії.

У 1905 р. у час появи конституційного проекту М. Міхновського, низка концептуальних положень сучасної теорії національної держави подавались в іншій інтерпретації. Загалом, йшлося про права нації на самовизначення “14 пунктів Президента Вудро Вільсона” через 12 років. Та все ж у ст. 1 цього проекту Україна є державою, “...утвореною на підставі своїх природніх особливостей та окремішностей і заселена українцями. Як

національна держава, Україна має мати за державні символи національну символіку, а “офіційною” (державною) мовою є українська, водночас держава визнає право на вільне вживання інших мов [17].

Україна, за конституційним проектом, мала бути державою унітарною. Передбачалась єдина Конституція, єдина система вищих органів державної влади, єдине громадянство; єдина судова система тощо; адміністративний поділ на 9 складових частин (земель).

У статті “Самостійна Україна” (1900 р.), як і в “Декалозі” М. Міхновського, чітко визначено суть України. Це, безумовно, самостійна, вільна, демократична Українська Республіка, названа “...національним всеукраїнським ідеалом” – п. 1 Декалогу, а далі довершена чіткість – “...усюди й завжди вживати української мови” (п. 4), “...шанувати діячів рідного краю” (п. 5), “не бути байдужим до національних інтересів та не зраджувати їм” (пп. 6 та 7), надавати всебічну допомогу “землякам” своїм” (п. 9) тощо [18].

Історичне значення ЗУНР полягає у тому, що їй вдалося уникнути радикальних перегинів у соціально-економічній політиці. Головне завдання, яке переслідувалося, – це, передусім, національне державне будівництво. Своєчасні соціально-економічні перетворення забезпечили авторитет ЗУНР в українського населення, розуміння необхідності створення боєздатної національної армії, прагнення українського населення до незалежності та створення Соборної Української держави. Все це стало героїчним епізодом у боротьбі українського народу за незалежність, вільний і демократичний розвиток та визначення майбутнього України як держави національної.

У сучасному розумінні суть інституту національної держави – це утворена нацією на своїй етнічній батьківщині держава, внаслідок реалізації свого природного (невід’ємного) права на самовизначення, яка створює належні умови для всебічного розвитку своєї (титульної) нації, послідовно реалізуючи національну ідею в державотворчих процесах, захищає та охороняє національну державність та піклується розвитком національних меншин, які населяють її територію тощо.

Висновки і перспективи подальших розвідок. ЗУНР залишила помітний слід у процесі розвитку української національної державності. Вперше після Галицько-Волинської доби західні українці отримали національну незалежність. Було проведено важливі реформи у багатьох сферах державного життя. Було створено дієву систему центральних і місцевих органів влади й управління, охорони здоров’я, освіти, видавничої справи, боєздатну УГА.

Головним здобутком подій 1917 – 1920 рр. стало відродження ідеї української державності та національно-державницької свідомості населення України, а нове покоління української інтелігенції підхопило ідею національно-державного будівництва.

Список використаної літератури

1. Панфілова Т. До 100-річчя українського державотворення: організація структур влади й управління за умов відновлення української державності (1917 – 1920 рр.) // Демократичне врядування : наук. вісн. 2017. Вип. 18/19. URL : http://lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnyk18_19/fail/Panfilova.pdf (дата звернення: 11.04.2020).
2. Західно-Українська Народна Республіка 1918 – 1923. Документи і матеріали : у 5 т. Т. 2: Державотворчі й адміністративно-організаційні процеси / кер. роб. і відповід. ред., авт. передм. О. Карпенко ; Карпенко О. Ю., Мицан К. П., Великочий В. С., Кобута С. Й., Пославська Г. Ю., Волосянко Л. Р. Івано-Франківськ, 2003. С. 256.
3. Західно-Українська Народна Республіка: історія і традиції // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність / Національна академія наук України ; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2000. Вип. 6. С. 158—174.
4. URL : http://www.big-lib.com/book/67_Istoriya_derjavnogo_ypravlinnya_v_Ukraini/7026_74_Stryktyri_organiv_derjavnoi_vladi_i_ypravlinnya_v_Zahidno_Ukrainskii_Narodnii_Respyblici (дата звернення: 11.04.2020).
5. Західно-Українська Народна Республіка 1918 – 1923: Ілюстрована історія. Львів ; Івано-Франківськ, 2008. 326 с.
6. Західно-Українська Народна Республіка. 1918 – 1923: Історія / відп. ред. О. Ю. Карпенко. Івано-Франківськ, 2001. 320 с.
7. Панюк А., Рожик М. Історія становлення української державності. Львів, 1995. 340 с.
8. Рубльов О. С., Реєнт О. П. Українські визвольні змагання 1917 – 1921 рр. Київ, 1999. 220 с.
9. Солдатенко В. Ф. Українська революція. Історичний нарис : монографія. Київ, 1999. 320 с.
10. Солдатенко В. Ф. Українська революція: концепція та історіографія. Київ, 1997. 126 с.
11. URL : http://www.adhdportal.com/book_2075_chapter_32_2.7.4._Zahidno-Ukranska_Narodna_Respublka.html (дата звернення: 11.04.2020).
12. Великочий В. Джерела до вивчення державного будівництва в ЗУНР. Івано-Франківськ, 2003. 608 с.
13. Панфілова Т. Проблеми управління в умовах відновлення української державності 1917 – 1920 рр. Історія управління / кол. авт. ; за заг. ред. чл.-кор. НАН України, проф. В. С. Загорського, О. Я. Красівського [та ін.]. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. С. 212—235.
14. Панфілова Т. Громадянське суспільство в Західній Україні (20 – 30-ті роки ХХ століття): функціонування структур громадянського суспільства в процесі інкорпорації Західної України до складу Польської держави (1919 – 1923) : монографія. Львів : Тріада плюс, 2018. 56 с.
15. Дністрянський С. Загальна наука права і політики. Прага, 1923. С. 22.

16. Єфремова Н. Концепція правової держави в Українських землях на початку ХХ ст. та її реалізація в конституційних актах УНР // Держава і право. 2001. Вип. 12. С. 87—89 (Серія: юридичні і політичні науки).

17. Збірник законів, розпорядків та обіжників, проголошених Державним Секретаріатом Західноукраїнської Народної Республіки. Станіслав, 1918. 24 с.

18. Конституції і конституційні акти України. Історія і сучасність. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. 400 с.

Статтю подано: 11.05.2020

Статтю схвалено: 19.06.2020

Panfilova Tetiana Oleksandrivna

Doctor of Historical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the European Integration and Law Department of Lviv Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine
ORCID: 0000-0002-7924-8716
email: euroint@academy.lviv.ua

**NATIONAL ISSUE IN THE WEST UKRAINIAN PEOPLE'S REPUBLIC.
THE 100th ANNIVERSARY OF THE ACHIEVEMENTS
OF UKRAINIAN STATE-BUILDING**

Problem setting. In different epochs, the state-building processes in Ukraine had characteristic features that should be taken into account today. The achievements of the Central Rada, the Hetmanate, the Directory, and the Soviet government in Ukraine reveal the complex external and internal circumstances of state-building. Political leaders of this period pursued their own principles of governance, often ignoring the lessons of the past. Under each government, there were different views among the political electorate on this issue, which did not always reflect the interests of the people of Ukraine, and important decisions were generally made to please Western Europe.

Recent research and publications analysis. Historical events of the early XXth century in Eastern Galicia are interesting for researchers of various specialities. In particular, V. Velykochyi, L. Volosianko, Yu. Zaitsev, S. Kobuta, O. Krasivskiy, M. Lytvyn, K. Mytsan, I. Pater, H. Poslavska, O. Rublov, O. Reient, Yu. Slyvka, V. Soldatenko, I. Soliar and others.

Highlighting previously unsettled parts of the general problem. Modern problems of state-building in Ukraine and the participation of representatives of national minorities in them need a thorough scientific substantiation. In this regard, the direction of previously unresolved issues concerning the current state-building practices of the past years is singled out.

Taking into account the lessons of national history, identifying the relationship between historical experience and modern problems, ensuring certain heredity, combining Ukrainian achievements with the achievements of world

practice of state-building determines the topicality of the problem.

Paper main body. Meaningful experience of state-building must be taken into account when reforming modern state structures and, in particular, regarding the definition of powers, tasks, cooperation of various branches of government. Nevertheless, the events of 1917 – 1920ies haven't been studied enough, because the understanding of the achievements and miscalculations of Ukrainian state-building of the revolutionary era would help to outline the strategic understanding of Ukraine's tasks at the present stage.

In October 1918 after the collapse of the Austro-Hungarian Empire, the Ukrainians of Western Ukraine began preparations to create their own independent state. In the western Ukrainian lands, although the state revival took place under the significant influence of the events in the Dnieper region, in almost all aspects the desire of Western Ukrainians to gain state independence was radically different from the attempts of Eastern Ukrainians.

In a short time, the West Ukrainian People's Republic managed to create a fairly effective system of public administration, based on the constitutional practice of Austria.

Already in the first months in Western Ukraine, central and local public administration bodies were formed: the Ukrainian National Council, the State Secretariat, State Secretaries, County National Councils, County Commissioners, Public and City Councils, and Public and City Commissioners.

The courts were independent of other branches of government, according to the law of November 21, 1918, and the Highest State Court in Lviv, following the Austrian model, was the Supreme court institution.

The West Ukrainian People's Republic managed to ensure stability and order on its territory, despite the war, and it was even passed the Law on Land (April 14, 1919) and introduced its own currency – hryvnia and karbovantsi. Prompt and effective creation of public administration is a unique achievement in the whole of Eastern Europe. It was an ideal model of a modern European democratic state governed by the rule of law – the result of the propensity of Galicians to social organization, which developed significantly in the pre-war decade.

The Act of Unity became a powerful manifestation of the will of Ukrainians to ethnic and territorial consolidation, evidence of their dynamic self-identification, and the formation of a political nation.

Conclusions of the research and prospects for further studies. The experience of Ukrainian state-building is important for today, as it makes it possible to anticipate similar situations and avoid mistakes. The West Ukrainian People's Republic has left a noticeable mark in the development of Ukrainian national statehood. For the first time since the Galician-Volyn era, Western Ukrainians gained national independence. Important reforms have been carried out in many spheres of public life. An effective system of central and local authorities and administration, health care, education, publishing, and a capable Ukrainian Galician Army was created.

The main achievement of the events of 1917 – 1920 was the revival of the idea of Ukrainian statehood and national-state consciousness of the population of

Ukraine, and a new generation of Ukrainian intellectuals picked up the concept of the national-state building.

Key words: state-building; statehood; national issue; national consciousness; patriotism.

References

1. Panfilova, T. (2017). Do 100-richchia ukrainskoho derzhavotvorennia: orhanizatsiia struktur vlady y upravlinnia za umov vidnovlennia ukrainskoi derzhavnosti (1917 – 1920 rr.). *Demokratychni vriaduvannia*, Issue 18/19. URL : URL : http://lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnyk18_19/fail/Panfilova.pdf [in Ukrainian].
2. Karpenko, O. Iu. (Ed.), Mytsan, K. P., Velykochyi, V. S., Kobuta, S. I., Poslavska, H. Iu., Volosianko, L. R. (2003). *Zakhidno-Ukrainska Narodna Respublika 1918 – 1923. Dokumenty i materialy*. (Vol. 2, pp. 256). Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
3. Natsionalna akademiia nauk Ukrainy, Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha. (2000). *Zakhidno-Ukrainska Narodna Respublika: istoriia i tradytsii*. In *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*. Vyp. 6. Lviv. pp. 158-174 [in Ukrainian].
4. URL : http://www.big-lib.com/book/67_Istoriya_derjavnogo_ypravlinnya_v_Ykraini/7026_74_Stryktyri_organiv_derjavnoi_vladi_i_ypravlinnya_v_Zakhidno_Ukrainskii_Narodnii_Respyblii.
5. *Zakhidno-Ukrainska Narodna Respublika 1918 – 1923: Iliustrovana istoriia*. (2008). Lviv; Ivano-Frankivsk. 326 p. [in Ukrainian].
6. Karpenko, O. Iu. (Ed.). (2001). *Zakhidno-Ukrainska Narodna Respublika. 1918 – 1923: Iliustrovana istoriia*. Ivano-Frankivsk. 320 p. [in Ukrainian].
7. Paniuk, A., Rozhyk, M. (1995). *Istoriia stanovlennia ukrainskoi derzhavnosti*. Lviv, 340 p. [in Ukrainian].
8. Rublov, O. S., Reient, O. P. (1999). *Ukrainski vyzvolni zmahannia 1917 – 1921 rr*. Kyiv. 220 p. [in Ukrainian].
9. Soldatenko, V. F. (1999). *Ukrainska revoliutsiia. Istorychnyi narys*. Kyiv. 320 p. [in Ukrainian].
10. Soldatenko, V. F. (1997). *Ukrainska revoliutsiia: kontseptsii ta istoriohrafii*. Kyiv. 126 p. [in Ukrainian].
11. URL : http://www.adhdportal.com/book_2075_chapter_32_2.7.4_Zakhidno-Ukrainska_Narodna_Respublika.html.
12. Velykochyi, V. (2003). *Dzherela do vyvchennia derzhavnoho budivnytstva v ZUNR*. Ivano-Frankivsk. 608 p. [in Ukrainian].
13. Panfilova, T. & Zahorskoho, V. S., Krasivskoho, O. Ia. (Eds.). (2018). *Problemy upravlinnia v umovakh vidnovlennia ukrainskoi derzhavnosti 1917 – 1920 rr. Istoriia upravlinnia*. Lviv: LRIPA NAPA. pp. 212-235 [in Ukrainian].
14. Panfilova, T. (2018). *Hromadianske suspilstvo v Zakhidnii Ukraini (20 – 30-ti roky KhKh stolittia): funktsionuvannia struktur hromadianskoho suspilstva v*

protsezi inkorporatsii Zakhidnoi Ukrainy do skladu Polskoi derzhavy (1919 – 1923). Lviv: Triada plus. 56 p. [in Ukrainian].

15. Dnistrianskyi, S. (1923). *Zahalna nauka prava i polityky*. Praha. pp. 22 [in Ukrainian].

16. Iefremova, N. (2001). Kontseptsiiia pravovoi derzhavy v Ukrainykykh zemliakh na pochatku XX st. ta yii realizatsiia v konstytutsiinykh aktakh UNR. *Derzhava i pravo*, Issue 12, pp. 87-89 [in Ukrainian].

17. *Zbirnyk zakoniv, rozporiadkiv ta obizhnykiv, proholoshenykh Derzhavnym Sekretariatom Zakhidnoukrainskoi Narodnoi Respubliky*. (1918). Stanislav. 24 p. [in Ukrainian].

18. *Konstytutsii i konstytutsiini akty Ukrainy. Istoriia i suchasnist*. (2001). Kyiv: In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy. 400 p. [in Ukrainian].

Paper submitted: 11.05.2020

Paper accepted: 19.06.2020

Цитування: Панфілова Т. О. Національне питання в Західноукраїнській Народній Республіці. До 100-річчя здобутків українського державотворення // Демократичне врядування : наук. вісн. Вип. 1(25) / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2020. URL : www.dv.lvivacademy.com. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4038.25.2020.213661>).

Citation: Panfilova, T. O. (2020). National issue in the West Ukrainian People's Republic. The 100th Anniversary of the achievements of ukrainian state-building. *Democratic governance*, Issue 1(25). URL : www.dv.lvivacademy.com. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4038.25.2020.213661>).